

כניסת שבת: 16:18
יציאת השבת: 17:21
לדעת ר"ת: 17:53

אורי וישעי

ד"ת לעילוי נשמת הסבתא מרת מרים ארביב בת עזיזה ז"ל

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים ז"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א
עורך: אלון ארביב ס"ט הערות ניתן לשגר לת"ד 613 נתניה-050-4136465 או בדוא"ל: alon@shtaygen.co.il

דברי תורה כחדשים

בעיון בפרשת השבוע רואים אנו כיצד הקב"ה מצווה את אברהם אבינו ע"ה "קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת... והעלהו שם לעולה על אחד ההרים אשר אומר אליך". וכאן הקב"ה אינו מגלה לאברהם אבנו על איזה הר יעקוד את יצחק, אלא אברהם צריך לאתר את המקום המתאים והמקודש לקיום העקדה. אברהם מחפש שלשה ימים. ולכאורה, הוא מחכה לאמירה אלוקית שהנה הגיע להר, אולם "...ביום השלישי וישא אברהם את עינו וירא את המקום מרחוק" אם כן אין הקב"ה אומר לו מאומה אלא הוא מעצמו מבחין ומגלה את המקום שהוא הר המוריה.

חז"ל במדרשיהם (תנחומא) מספרים לנו שבאותם שלשה ימים גורליים לאברהם וליצחק, נגלה לאברהם השטן בדמות זקן ואמר לו: לאן אתה הולך? אמר לו אברהם להתפלל!! אמר לו: ומי שהולך להתפלל למה אש ומאכלת ועצים על כתפו? אמר לו: שמה נשתהה יום או יומיים ונשחט ונאפה ונאכל!!! אמר לו, זקן, לא שם הייתי כשאמר לך הקב"ה קח את בנך, וזקן שכמותך ילך ויאבד בן שניתן לו למאה שנה?!! [השטן התייאש לראשונה] אח"כ נדמה לו ליצחק כבחור וניסה לערער את בטחונו בציווי העקדה. [השטן נכשל בשנית] אח"כ כיוון שראה שלא קיבלו ממנו... הלך ונעשה לפניהם כנהר גדול, כיוון שהגיעו עד חצי הנהר הגיעו מיד עד צווארו, אמר אברהם אם אני או יצחק בני טובע מי קיים מאמרך, על מי יתייחד שמך, אמר לו הקב"ה חייך שעל ידך יתייחד שמי בעולם.

שלשת הצורות שהשטן מתגלה הן צורות שונות של טענות כנגד העקדה ועושה [אברהם אבינו ויצחק אבינו]: הזקן השקול בדעתו טוען מהבחינה ההגיונית והשכלית!!!! הבחור שכל ימיו עוד לפניו טוען שעי"י העקדה לא יוכל לקיים את ייעודו בעולם, וגם הטבע שזה ה"נהר" טוען כנגד מעשה זה. ובכל אופן אברהם מתוך ברור ומחשבה מגיע למסקנה שהעניין האלוקי עליון יותר וישנם מצבים כאלו שצריך למסור את הנפש על קדושת ה'. בכל אלה אברהם מתבונן משך שלשת הימים הללו ומגיע למסקנות חד משמעיות, על כן אין הוא צריך בסימן או בת קול מה' יתברך המורה לו כי אכן הגיע והעפיל להר, אלא מתוכו עצמו [אברהם] הוא רואה את ההר בוודאות גמורה. אלו המתבוננים על החיים בעין האנושית החיצונית טוענים שאין ערך עליון יותר מהחיים עצמם, אך המתבוננים בעין אלוקית על החיים, יודעים שאמנם קדושת החיים היא ערך עליון, אך ההגדרה האמתית של החיים היא, חיים בדבקות אלוקית וחיים כאלה הממלאים את הנשמה האלוקית שבתוכנו - הם באמת עצם החיים

המלאכים פונים אל אברהם אבינו ע"ה בשאלה שלכאורה "אינה במקומה": ויאמרו אליו, אינה שָׁרָה אֲשֶׁתְּךָ; ויאמר, הֲנֵה בְּאֵהָל. הרי זו שאלה שנוגדת את מערך הצניעות, וכי יעלה על הדעת שבעל בית ישיב לשאלה, לכאורה, שאינה במקום? ועוד קושיא, כיצד ניתן להאמין לאדם שמחדש עוד "חידוש" כלשון הפסוק: ויאמר, שוב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעַתְּ הַזֶּה, וְהֵנָּה-בֹן, לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ דהיינו בשנה הבאה שרה תזכה לפרי הבטן, והרי כבר במשאלתם הראשונה היה צריך אברהם אבינו ע"ה ל"גרשם" או להעיר להם, ובדאי לא להאמין להם לברכתם. [אמנם מכאן ישנה ראייה נוספת למאמרם ז"ל לעולם אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך, ודו"ק]

ותשובה יפה שמעתי כי כאשר הקב"ה הוסיף לאברם אבינו את האות ה' על שמו וזכה ששמו יהיה מעתה "אברהם", ולא-יִקְרָא עוד אֶת-שְׁמֶךָ, אֲבָרָם; וְהָיָה שְׁמֶךָ אֲבָרָהֶם, כִּי אֲב-הָמוֹן גּוֹיִם נִתְּתִיךָ. דהיינו ששמו יפורסם עתה בכל העולם, משא"כ אצל שרי, שמה שרי נותר כל עוד היא לא זכתה לפרי הבטן, וזאת ניתן ללמוד מהפסוק שְׂרֵי אֲשֶׁתְּךָ, לֹא-תִקְרָא אֶת-שְׁמָהּ שְׂרֵי: כִּי שְׂרָה, שְׁמָהּ. וּבִרְכָתִי אֲתָהּ, וְגַם נִתְּתִי מִמְּנָה לְךָ בֶן; וּבִרְכָתֶיךָ וְהִיְתָה לְגוֹיִם, מְלֶכֶי עַמִּים מִמְּנָה יְהִיוּ. וכאשר פנו המלאכים לאאע"ה ושאלו אִינָה שְׂרָה אֲשֶׁתְּךָ? הֲבִין שָׁלוּ לֹא בְּנֵי אָדָם [ובדאי לא ערביים] אלא מלאכים ולכן האמין לברכתם כי שמה יוודע בעולם ובזכות פירסום שמה נִתְּתִי מִמְּנָה לְךָ בֶן. ודו"ק.

אהבת הצדק

אהבת צדק ושנאת הרשע זה היה אברהם אבינו, ושניהם צריכים ללכת יחד, אברהם אבינו היה מחנך על שני הדברים, אהבת הצדק ושנאת הרשע, ולכן אמר לו ה' יתברך לך לך מארצך, כי לך לא מתאים להיות עם רשעים ועובדי עבודה זרה אשר שונאים את הבריות.

ראית הצדיק

ה' יתברך הפיל על אברהם תרדמה וגילה לו את כל מה שיהיה לעם ישראל וכל המלחמות עם הגוים.

אברהם אבינו התבונן וראה את דור המבול, דור הפלגה, דור אנוש ואברהם ראה שבבירה דולקת ומתוך דור ההפלגה אברהם התחיל לשאול שאלות מי בעל הדירה הדולקת? ואין מי שיכבה אותה, היתה התחייבות שלא יהיה מבול ובכל זאת הבירה דולקת. אברהם יוצא מתוך דור הפלגה, דור שמחליט להדק את כל העולם ולאחד אותו, דור הפלגה הוא דור אחרון שרוצה להשאיר את העולם להתקיים ולחיות ביחד. אברהם יוצא מתוך דור הפלגה, ורוצה להיות מעל ולהיות אב המון גוים, ונלחם עם נמרוד, אשר מנהיג את דור הפלגה, ואברהם נלחם איתו, ה' אומר לאברהם לך לך מארצך וכו', ושם תגלה את הכל. אחד הניסיונות שהתנסה אברהם אבינו היא המילה, וזה עוד לא הניסיון הגדול, אמר לו ה' אתה צריך להנהיג את העולם בדרך אחרת ולהיות אברהם העברי אחר אלפיים שנות שלא עשו כלום, ואברהם יצא מדור ההפלגה בשביל להקים דור שהולך בדרך ה' ויפרד מן העולם ויתן לעולם מה שצריך, זה מנהיג לבירה, ולתקן את כל הקלקול שהיה בעולם, דור של סדום ועמורה וכל הרשעים שהיו באותו הדור.

הליכות מלכי

מוליד ריח

בגמרא במסכת ביצה (כג.) רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו (אמרו שניהם), אסור לכופ (להפוך) כוס עם בושם על גבי בגדים בשבת, מפני שיש בזה איסור הולדת ריח בבגדים. והכנסת הריח בבגד, נחשבת כיצירת דבר חדש הנותן ריח. (ובלשון הגמרא: סחופי כסא אשיראי ביומא טבא אסור, מאי טעמא, משום דקא מוליד ריחא. ופירש רש"י, "סחופי כסא אשיראי", כפיית כוס מבושם על שיראים של מלבוש כדי להכניס בו ריח הבושם שבכוס, אסור, משום שהוא מוליד ריח בבגדיו. ומבואר אם כן בגמרא שאין לבשם בשבת בגדים, מחמת איסור מוליד. והביא דין זה מרן הבית יוסף, וכן פסק הרמ"א בהג"ה (סי' תקיא). וכן המנהג להחמיר בזה כדעת כמה מן הראשונים שהביאו דין זה להלכה.

ומכאן למד הטורי זהב, שאסור לכהנים הנושאים את כפיהם בשבת או ביום טוב לרחוץ ידיהם במים שנתנו בהם מי ורדים (הנותנים ריח טוב), מפני שמולידים ריח בידיהם.

אולם הגאון בעל חכם צבי הוכיח להתיר מהמשנה בשבת (קיא.) בני מלכים סכין שמן ורד על מכותיהן בשבת. והלא שמן ורד נותן ריח טוב בגוף האדם, ואף על פי כן מותר. והביאו לזה עוד ראיות להתיר כמה מגדולי הפוסקים, כי יש חילוק בין נתינת בושם בבגדים לנתינת בושם על גוף האדם, שנתינת הבושם על הבגדים עשויה יותר להשאר שם לאורך זמן, ועל כן יש בזה איסור מוליד, מה שאין כן נתינת הבושם על הגוף, שאינה עשויה להחזיק ימים רבים, כי בדרך כלל אחרי זמן מה מתנדף הריח ואיננו, על כן לא גזרו בזה איסור משום מוליד.

לכן להלכה, אף שאסור לתת בשבת בושם על גבי בגדים, מכל מקום מותר לשים בשבת בושם על גוף האדם. והוא הדין שמותר להשתמש בשבת ב"דאודורנט" וכן כל כיוצא בזה, מפני שנתינת הריח בגוף האדם אינה עשויה לזמן ארוך, כי היא עתידה להתנדף במהרה.

איסור דיבור לשון הרע בבית הכנסת

בענין עוון דיבור לשון הרע בכלל ובפרט בכותלי בית הכנסת, כי המדבר לשון הרע ורכילות בבית הכנסת או בביהמ"ד עובר על מצוות עשה ומקדשי תיראו ובית המדרש וזהו בכלל מקדש ולפיכך אין מחשבים בו חשבונות כי אם של מצוה וכל שכן שאסור בשחוק והיתול ושיחה בטלה, ונוסיף גם עוון לשון הרע מלבד איסורו ולזה יצא שמו בעולם לחפץ חיים זצ"ל בענין לשון הרע, וזה המדבר בכותלי בית הכנסת על אחת כמה וכמה ובזה שמדבר מראה בעצמו שאינו מאמין שהקב"ה ישרה שכינתו בבית הזה, ולכך הוא מעז פניו אפילו לדבר בבית המלך שלא רצון המלך.. "ע"כ

מסופר על החפץ חיים שהגיע לביתו אורח חשוב, הגאון רבי חיים קולודצקי, מתלמידי ישיבת וולוז'ין הנודעת.

בני ביתו של החפץ חיים ביקשו לסייע במצות הכנסת האורח. אולם, להפתעתו גילה הרב האורח כי מי שעמל לארח אותו הוא החפץ חיים בכבודו ובעצמו. החפץ חיים טורח לערוך את השלחן, החפץ חיים בעצמו מגיש את האוכל לרב האורח, החפץ חיים מגיש את השתיה ומציע כל עזרה נצרכת.

בסופו של היום ביקש החפץ חיים להכין את מיטתו של האורח, לפרוס את הסדין ולהיטיב את הכרית. חשב הרב האורח: "עד כאן. לא אוכל עוד לראות בבזיונה של התורה". הוא פנה אל החפץ חיים ואמר לו: אני מבקש שמישהו אחר יטרח בסידור המיטה. אין זה מכבודו של הרב לטרוח בכך. מישהו אחר יכול לעשות זאת". החפץ חיים לא ענה לרב, אלא המשיך בסידור המיטה.

למחרת בבוקר קמו הרבנים, וביקשו ללכת להתפלל.

קרא החפץ חיים לבחור ישיבה וביקש ממנו: "קח בידך את שקית התפילין של רבי חיים קולודצקי, והבא אותה לבית הכנסת. אנחנו מתעכבים עדיין כאן". בחור הישיבה לקח את שקית התפילין ויצא מן הבית. לפתע שם לב שהחפץ חיים יוצא אחריו ורומז לו להתקרב.

"המתן קמעא" – אמר לו החפץ חיים בשקט – "והשאר עם שקית התפילין בידך. כשאזדקק להם – אקרא לך".

החפץ חיים חזר לביתו כאילו לא אירע דבר, והזמין את רבי חיים קולודצקי, להצטרף אליו לבית הכנסת.

כאשר הגיעו לבית הכנסת, המתין הרב לתפילין שלו, אך להפתעתו בחור הישיבה לא הופיע. תמה הרב על כך ושאל את החפץ חיים אם ידוע לו משהו על כך. אמר לו החפץ חיים: "מדוע זקוק אתה לתפילין, הן אני יכול להניח את התפילין במקומך?"

כמובן, הרב לא יכול לצאת ידי חובת מצוה על ידי שמישהו אחר עושה במקומו את המצוה. הבין הרב, כי מצות הכנסת אורחים היא כמו מצות תפילין – אין אדם אחר יכול לקיים את המצוה במקומך.

תשובה בערב שבת

כתבו בספרים שבערב שבת יש לחזור בתשובה, כי אין לבוא אל המלך בלבוש שק ואין קדושת השבת יכולה לשרות במקום שאינו נקי, ולכן יש להסיר הבגדים הצואים וללבוש מחלצות בגדי פאר ותפארת, על ידי תשובה מאהבה שבא הקב"ה לשמוח עמנו בשבת, ויעשו כל מעשיו זכויות נפלאות, לכן שבת אותיות תשב בשת, שפירש רבנו האריז"ל שעל ידי תשובה בבוש פנים מה' יזכה לאור שבת. (משנ"ב סי' ר"ג סק"ג, סידורו של שבת שורש הראשון), ובכף החיים (סי' ר"ג) ביאר טעם שע"ש זמן תשובה על פי דברי הט"ז (סי' רמ"ב) במה שאמרו חז"ל ששבת מכפרת עוון שזה דווקא בצירוף תשובה.

עלון זה יוצא בתרומת הגבירים היקרים החפצים בעילום שם, וברכתי שגורה להם, שה' ישלם פועלם, ותהי משכורתם שלמה מאת הבורא יתברך, העורך